

Eylül 2024

GENEL KURUL KARARLARININ TESCİLİNDE TİCARET SİCİLİ MÜDÜRLÜKLERİNİN İNCELEME YETKİSİ

(Bu makale 9 Eylül 2024 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Nasıl Bir Ekonomi Gazetesindeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Türk Ticaret Kanunu, ticaret sicili müdürlüklerine, tescil için aranan kanuni şartların varlığını inceleme görevi ve yetkisi veriyor. Ticaret Sicili Yönetmeliği ise bu incelemenin şekli nitelikteki bazı hususlar göz önünde bulundurularak yapılacağını ifade ediyor. Bu şekli hususlar arasında, tescil isteminin ilgililerce yapılıp yapılmadığı, tescil için gerekli belgelerin müdürlüğe sunulup sunulmadığı ve tescil edilecek olgunun/kararın şirket esas sözleşmesine veya kanunun emredici hükümlerine aykırı olup olmadığı yer alıyor. Ancak, ticaret sicili müdürlüklerinin inceleme görevinin maddi hukuka uygunluk (uygulanacak kanun hükümlerine uygunluk) denetimi yönünden kapsamı, hem öğretide hem de Yargıtay nezdinde tartışmalı bir konu. Bu tartışma, özellikle sermaye şirketlerinin tescile tabi genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü alanında yoğunlaşıyor.

Öğretideki bir görüşe göre, iptal edilebilirlik halleri dahil olmak üzere hükümsüzlüğün tüm türlerinin, sicil müdürlükleri tarafından değerlendirilmesi gerekiyor. Bir başka deyişle, bu görüşün savunucuları; sicil müdürlüklerinin kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırılık olup olmadığını incelemek suretiyle maddi hukuka uygunluk denetimi yapmaya yetkili olduğunu kabul ediyorlar.

Konuya ilişkin ikinci görüşe göre, müdürlükler, genel kurul kararını iptal edilebilir kılan bariz bir ihlalin var olması halinde tescilin reddine karar verebilmeliler. Bariz haller dışında ilgili genel kurul kararının hükümsüzlüğü konusunda yargılamayı gerektirecek ölçüde bir tereddüdün varlığı halinde, tescil talebinin reddedilmemesi; bu hükümsüzlüğün iptal davasında mahkemece incelenmesi gerekiyor.

Öğretide savunulan üçüncü görüşe göre ise, sicil müdürlükleri iptal edilebilir nitelikteki kararları hiçbir surette tescilden kaçınmamalıdır; çünkü iptal edilebilirlik türündeki sakatlıklar, Türk Ticaret Kanunu uyarınca ticaret sicili müdürlüğünün değil, genel kurul kararının iptali davasına bakacak mahkemenin denetimine tabi. Bu nedenle, ticaret sicili müdürlüklerinin iptal edilebilirlik türündeki sakatlıklara dayanarak tescil istemini reddetmesi, Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen iptal davası sistemi ve bu davadaki geçici hukuki korumaya ilişkin hükümlerle bağdaşmıyor. Kanunda öngörülen sisteme göre, genel kurul kararının iptali davasına bakan mahkeme, kararın yürütülmesinin geriye bırakılmasına dair bir ihtiyati tedbir kararı vermediği sürece, ilgili kararın ticaret sicil müdürlüğü nezdinde uygulanması gerekiyor. Daha da önemlisi, iptal edilebilir nitelikteki genel kurul kararlarının tescili konusunda sicil müdürlüklerine böylesine bir takdir yetkisi verilmesi, sicil müdürlüklerinin mahkeme yerine konulması anlamına gelir. Halbuki sicil müdürlüklerinin yargısal yetkileri olmadığı konusunda herhangi bir tereddüt bulunmuyor.

Öğretideki tartışmalarla paralel olarak, Yargıtay'ın son 40 yılda verdiği birbirinden farklı kararlar dikkate alındığında, ne yazık ki bu konuda yerleşik bir içtihadın mevcut olduğundan söz edilemiyor.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Yargıtay 80'li ve 90'lı yıllarda, iptal edilebilir nitelikteki genel kurul kararlarının tescili yönünden ticaret sicili müdürlüklerinin inceleme yetkisi olmadığı, çünkü müdürlüklerin mahkeme yerine geçemeyeceği kanaatindeydi. Yakın dönemde ise Yargıtay kimi kararlarında bu görüşü benimserken kimi kararlarında genel kurul kararının esas sözleşmeye "açık" bir aykırılık teşkil etmesi halinde müdürlüklerin tescil istemini reddedebileceğini ifade ediyor. Ancak burada müdürlüklerin yargı organı gibi hareket edip edemeyeceğinin tartışmalı olmasının yanı sıra, "açık aykırılık" kavramının ne anlama geldiğinin belirsizliği de sorun teşkil ediyor.

Hal böyle olunca, ticaret sicili yönetiminin inceleme görevi ve yetkisinin kapsamı, hem öğretide hem de Yargıtay uygulamalarında belirsizliğini koruyor. Bu belirsizlik, sicil yönetimlerine fiili olarak geniş takdir hakkı veriyor ve bu takdir yetkisi hukuk ve işlem güvenliğini olumsuz yönde etkiliyor. Bu nedenle, genel kurul kararlarının tescili isteminde bulunurken yukarıdaki hukuki durum ve risklerin, somut olayın özellikleri ışığında dikkate alınmasında fayda var.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr

Av. Cansu Doğan

cdoğan@kolcuoglu.av.tr